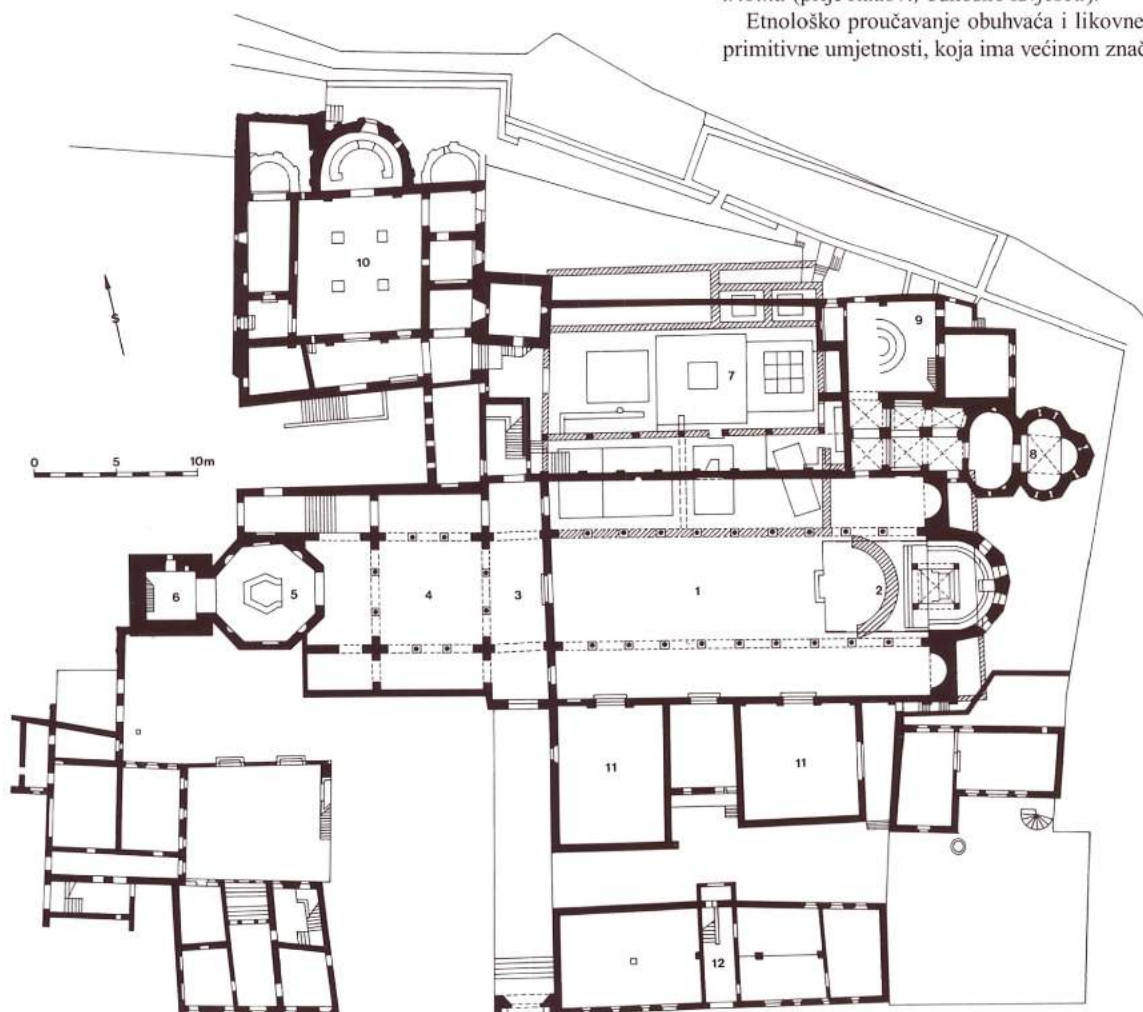

EUFRAZIJANA, detalj mozaika s likom biskupa Eufrazija

rukotvorstvo), društvenoj (socijalna struktura, običaji, pravo) i duhovnoj (umjetnost, vjerovanja, religija) kulturi pojedinačnih etničkih skupina, e. dolazi do znanstvenih spoznaja o općim temeljima, oblicima, razvoju i rasprostriranju kulture čovječanstva. Premda etnografski zapisi i izvori u nekim našim sredinama potječu već iz doba ranoga srednjega vijeka, etnologija se razvija tek od sred. XIX. st. (skupljanja i opis građe) a već potkraj stoljeća postavljeni su temelji etnologije.

U Hrvatskoj se do potkraj XIX. st. pojedinačna etnografska građa nalazila u književnim, historiografskim, putopisnim i drugim djelima. Od 70-ih godina pojavljuju se prva djela tematski skupljene građe (B. Bogišić, *Zbornik sadašnjih pravnih običaja u Južnih Slavena*, 1874; F. Ks. Kuhač, *Južnoslovenske pučke popievke*, I–V, 1878–81. i dr.). Krajem XIX. st. tadašnja JAZU osniva odbor za narodni život i običaje i 1896. počinje izdavati *Zbornik za narodni život i običaje*. Urednik Zbornika A. Radić smatra se osnivačem znanstvenoga rada u hrv. etnologiji. Na temelju metode koju je preporučio u svojoj *Osnovi za sabiranje i proučavanje građe o narodnom životu*, 1897. skupljena je i objavljena opsežna građa u pedesetak godišta Zbornika. Nakon splitskoga (1910), osnovan je 1919. i u Zagrebu Etnografski muzej (osim domaćega fundusa vrijedna je i zbirka vaneuropskih predmeta), koji pokreće izdavačku djelatnost (*Etnološka biblioteka*, 1926–30, *Etnografska istraživanja i građa*, 1934–42, *Etnološka istraživanja*, 1981). Nastava etnologije na Sveučilištu u Zagrebu počinje 1924. Uskoro se pojavljuju i prva sintetička djela: M. Gavazzi objavljuje 1939. *Godina dana hrvatskih narodnih običaja* a 1940. *Pregled etnografije Hrvata*, I. Nakon 1945. nastaju nove etnološke ustanove. Iz Odsjeka za pučku muziku u Etnografskome muzeju u Zagrebu osniva se 1948. Institut za narodnu umjetnost (sada Zavod za istraživanje folklor) s odsjecima za usmenu književnost, folklorni teatar, glazbu, ples i običaje (godišnjak *Narodna umjetnost*). Uz Odsjek za etnologiju na Filozofskome fakultetu nastaje i Zavod za etnologiju (izdanja: *Publikacije Etnološkoga seminara*, 1939–62, *Etnološki prilozi*, 1978), a tu je i sjedište Centra znanstvenoga projekta *Etnološki atlas*. Osniva se također Etnološki zavod HAZU, te udruženje Hrvatsko etnološko društvo sa stalnom publikacijom *Etnološka tribina* (prije *Radovi*, odnosno *Izvišća*).

Etnološko proučavanje obuhvaća i likovne tvorbe tzv. narodne, pučke, primitivne umjetnosti, koja ima većinom značaj kolektivnoga stvaralaštva.

EUFRAZIJANA, tlocrt:
1. brod bazilike, 2. supseliji pred-eufrazijeve bazilike, 3. narteks, 4. atrij, 5. krstionica, 6. zvonik, 7. područje prvoga (Maurova) oratorija, 8. memorijalna kapela, 9. sakristija, 10. biskupski dvor, 11. kapele, 12. Kanonika